

Levitaja kohustused - mida toob Euroopa Liidu üldise tooteohutuse määrus 2023/988?

Olulisemad mõisted:

„Levitaja“ on turustusahelas osalev isik, kes teeb toote turul kättesaadavaks, välja arvatud tootja või importija.¹

„Turul kättesaadavaks tegemine“ – toote tasu eest või tasuta pakkumine Euroopa Liidu turul majandustegevuse käigus kas levitamiseks, tarbimiseks või kasutamiseks.²

Olulised märkused:

[Euroopa Liidu üldine tooteohutuse määrus 2023/988](#) (edaspidi GPSR) jõustus 02.06.2023 ning seda kohaldatakse alates 13.12.2024. GPSR asendab üldise tooteohutuse direktiivi 2001/95/EÜ ning toitu imiteeriva toodete direktiivi 87/357/EMÜ. Tegu on otsekohalduva määrusega, mis kohaldub üksnes majandustegevuse käigus tarbijatele³ kättesaadavaks tehtud toodetele.⁴

Juhend käsitleb üksnes tarbekaupasid aga mitte nt toitu ega põllumajandustooteid⁵ ning sellel ei ole õigusjõudu.

Juhendis on käsitletud üksnes levitaja kohustusi. Juhul kui levitaja on mh ka importija (laseb liidu turule kolmandast riigist pärit toote) või tootja (nt omamärgise tooted), siis kohalduvad levitajale täiendavalt importija/tootja kohustused.⁶

GPSR nõuete kohaldamisel tuleb tähelepanu pöörata ka erinormide (liidu ühtlustamisõigusaktid) olemasolule ehk nn harmoneeritud valdkonnale⁷. Tänaaste levitajate kohustuste kohta harmoneeritud toodete osas saab täpsemalt lugeda [Euroopa Komisjoni vastavasisulise juhendist](#)⁸, täpsemalt selle punktist 3.4.

Harmoneeritud tooted on sellised tooted, millele on kehtestatud täpsemad nõuded Euroopa Liidus (edaspidi EL), nagu näiteks mänguasjad või ehitustooted. Harmoneerimata tooted on sellised tooted, millele õigusaktiga ELi erinõudeid kehtestatud ei ole, nt tikutops. Vastavaid valdkondi on oluline eristada seetõttu, et erinormid on ülimuslikud ja lükkavad üldnormid kõrvale⁹ ning osad üldnõuded harmoneeritud toodetele ei kehti (nt osad ettevõtjate kohustused)¹⁰.

Euroopa Komisjon on GPSRist tulenevate ettevõtjate kohutuste osas koostamas ka oma juhendit. Juhul kui vastav juhend valmib, siis tuleb lähtuda sellest.

JUHEND LEVITAJATELE:

- I. Kohaldub üksnes toodetele, millele ei ole kehtestatud ELi erinõudeid:¹¹
  - ❖ Levitaja peab kontrollima, kas tootele, pakendile või kaasas olevale dokumendile¹² on märgitud **tootja kontaktandmed** (nimi, posti- ja elektrooniline aadress¹³).¹⁴ (MIS MUUTUS?)¹⁵
  - ❖ Juhul kui toode on toodetud EList väljas, siis lisaks tootja kontaktandmetele peab levitaja kontrollima ka **importija kontaktandmete** nõuetekohast¹⁶ märget tootel, pakendil või kaasas oleval dokumendil (nimi, posti- ja elektrooniline aadress).¹⁷ (MIS MUUTUS?)¹⁸
  - ❖ Levitaja peab kontrollima, kas tootele, pakendile või kaasas olevale dokumendile on märgitud **toodet tuvastada võimaldav teave** (nt tüübi-, partii- või seerianumber või muud selline märged).¹⁹ (MIS MUUTUS?)²⁰
  - ❖ Levitaja peab kontrollima, kas asjakohastel juhtudel²¹ on tootega kaasas tarbijatele mõeldud **eestikeelsed²² juhendid ja ohutusteave**.²³ (MIS MUUTUS?)²⁴
  - ❖ Levitaja tagab, et sel ajal, kui toode on tema vastutusel, **ei ohusta selle ladustamise või transpordi tingimused** selle nõuetele vastavust.²⁵ (MIS MUUTUS?)²⁶
  - ❖ Levitaja **ei tee turul kättesaadavaks** toodet, mis ei vasta eeltoodud nõuetele või on ohtlik²⁷ enne, kui toode on vastavusse viidud või oht on kõrvaldatud.²⁸ (MIS MUUTUS?)²⁹
  - ❖ Kui levitaja on teinud turul kättesaadavaks toote, mille puhul leitakse, et toode ei vasta eeltoodud nõuetele või on ohtlik, siis **teavitab ta nendest puudustest** koheselt, kas tootjat või importijat³⁰ ning ühtlasi tagab³¹, et **liikmesriikide turujärelevalveasutusi teavitatakse** sellest läbi portaali „[Safety Business Gateway](#)“³². (MIS MUUTUS?)³³
  - ❖ Levitaja tagab, et nõuetele mittevastav toode **viiakse nõuetele vastavaks** või kui see ei ole võimalik, siis toode kas **kõrvaldatakse turult³⁴, väljastatakse ohutushoiatus³⁵** või toode **nõutakse tarbijatelt tagasi^{36, 37}**. (MIS MUUTUS?)³⁸
  - ❖ Levitaja esitab teistele turuosalistele parandusmeetmete kohaldamiseks vajalikku **asjakohast infot**, nt mis riskid on avaldunud, hõlmatud toodete arv ja juba rakendatud sammud selle tootega seoses.³⁹ (MIS MUUTUS?)⁴⁰
  - ❖ Levitaja **teeb turujärelevalveametitega koostööd** esitades talle nõudmisel infot: tootega seotud teadaolevate riskide, laekunud kaebuste ja õnnetuste kohta⁴¹; riskide kõrvaldamiseks astunud sammude kohta⁴²; toote tarnehala kohta ehk kellelt ja kellele tarniti⁴³. (MIS MUUTUS?)⁴⁴
  - ❖ Levitaja **paneab paika sisemised protsessid**, mis tagavad eelnevate nõuete täitmise.⁴⁵ (MIS MUUTUS?)⁴⁶

II. Kohaldub kõikidele toodetele aga üksnes juhul kui ELi erinõuded ei ütle teisiti:⁴⁷

- ❖ Levitaja peab kohaldatavate nõuetega seoses lähtuma **tavapärasest hoolsuskohustusest**.⁴⁸ Näiteks peab levitaja teadma, millised asjaolud võivad osutada toote mittevastavusele. Siinkohal on edaspidi sõnaselgelt öeldud, et tootja kohustus on koostada igale tootele tehniline dokumentatsioon, mis käsitleks asjakohastel juhtudel muuhulgas ka toote küberturvalisuse ja tehisintellektiga seotud riske.⁴⁹ (MIS MUUTUS?)⁵⁰
- ❖ Levitaja, kes on teadlik tema poolt turul kättesaadavaks tehtud **toote põhjustatud õnnetusest**, peab esitama vastava info viivitamatult tootjale.⁵¹ (MIS MUUTUS?)⁵²
- ❖ Juhul kui toode nõutakse ohutuse kaalutlustel tagasi (**tagasinõudmise teade**⁵³) või kui toote ohutu kasutamise tagamiseks on tarvis juhtida tarbijate tähelepanu konkreetsele teabele (**ohutushoiatus**), tagavad levitajad, et vastav info jõuaks kõikide tarbijateni, kellele ta on toote kättesaadavaks teinud.^{54, 55} (MIS MUUTUS?)⁵⁶
- ❖ Kui levitaja teeb toote turul kättesaadavaks **internetis või muude kaugmüügivahendite** kaudu, peab nende toodete pakkumises olema selgelt ja nähtavalt välja toodud samalaadne info, mis on tarbijale nähtav tavakaupluses, eelkõige tootja, ning kui tootja asukoht ei ole liidus, siis ka importija või volitatud esindaja nimi ja kontaktandmed, toote tuvastamist võimaldav teave (sh pilt, tüübi-/partii-/seerianumber või muu sellekohane märg) ja tootel/pakendil/saatedokumentidel olev nõuetekohane hoiatus ja/või ohutusteave.⁵⁷ (MIS MUUTUS?)⁵⁸

KKK

1. Harmoneeritud vs harmoneerimata tooted, mis vahe ja miks peab teadma?

Sellest sõltub, mida levitaja peab oma hoolsuskohustuse raames kontrollima ja vaatama. Harmoneeritud valdkonna tooted on sellised tooted, millele on Euroopa Liidu õigusaktidega kehtestatud erinõuded (nt dokumentatsioonile, märgistusele). Harmoneeritud valdkonna tooted on näiteks mänguasjad, isikukaitsevahendid, elektritooted, raadioseadmed jne.

Harmoneerimata valdkonna toodetele puuduvad EL-is erinormid ning neile kohalduvad üldised nõuded dokumentatsioonile ja märgistusele, mis tulenevad GPSRist. Harmoneerimata valdkonna tooted on näiteks: mööbel, tikud, sisustustooted jms tarbekaup.

Vastavaid valdkondi ja kohalduvaid erinorme on oluline teada seetõttu, et GPSRi kohaldatakse turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud toodete suhtes, juhul kui liidu õiguses puuduvad sama eesmärgiga erinormid, et reguleerida asjaomaste toodete ohutust. Seega on harmoneeritud valdkonna toodetele kehtivad erinormid ülimuslikud ja lükkavad üldnormid kõrvale. Ka on GPSRis teatud nõudeid, mis harmoneeritud toodetele ei kehti, nt osad ettevõtjate kohustused.

Samas tuleb tähele panna, et paljud GPSR üldnõuded kohalduvad ka harmoneeritud valdkonna toodetele (eelkõige nõuded, mida valdkonna erinormid ei käsitle, nt veebimüügi seonduv, õnnetustega seonduv, tagasinõudmistega seonduv, Safety Gate'ga seonduv).

Näiteks, juhul kui mänguasjadel ei ole tootja andmete juures nõutud elektroonilist aadressi, siis sellist infot märgistusel ei pea olema – toode vastab nõuetele. Samas üldreeglina, kui erireegleid ei ole, siis selline info peab tootel olema. Seega, kui harmoneeritud tootel on leebemad erinõuded kui GPSR baasnõue, siis piisab sellest, kui järgida üksnes erinõudeid ning jätta GPSRi nõuded täitmata. Tegelikult on siin tegemist ebakõlaga ning suund on, et sellised nõuded oleksid ELi tasemel siiski ühtlustatud. Samas arvestades seda, et nn harmoneeritud nõudeid ning nendega hõlmatud tooteid on seinast seina ja palju – meditsiiniseadmetest kemikaalideni ja kemikaalidest jalatsiteni välja – siis ei saa loota, et nõuete ühtlustamine saaks toimuma ülemäära kiiresti. Miks on tootja andmete nõuete puhul tegemist ebakõlaga? Sest üldine tooteohutuse määrus (harmoneerimata toodete valdkond) peaks olema justkui nagu „turvavõrk“ ehk siis kehtestama baastaseme, mis on toodete ohutuse tagamiseks vajalik. Erireeglid (nn harmoneeritud valdkond) peaksid lisama nendele baasnõuetele täiendava nõuete kihi lähtuvalt tootest tulenevatest suurematest riskidest. Eeltoodu tõttu ei ole koherentne olukord, kus baasnõuded on rangemad kui erinõuded. Asja positiivne külg on samas see, et sellisel juhul ei eksita, kui lähtutakse baasnõuetest, kuivõrd need katavad erinõuded ära.

2. Mis tootegruppidel peab olema CE märgis?

CE märgis peab olema (ja võib ainult olla) neil toodetel, mille suhtes kehtivad ELi erinõuded, mis CE märgise kohustuse kehtestavad. Nt, kui keegi märgib jalatsitele CE märgise, siis on nõuetele mittevastavus. Kui aga tegemist on isikukaitsevahendiga (nn tugevdatud nina ja tallaga jalats vms), siis peab tootel olema CE märgis.

Nimekirja tootetest, kus CE-märgis on nõutud saab vaadata [SIIT](#).

3. Kas toode, mis on turule lastud enne 13.12.2024.a peab ka GPSR nõuetega vastavusse viima?

Ei pea. GPSR sätestab, et liikmesriigid ei tohi takistada direktiiviga 2001/95/EÜ reguleeritud toodete turul kättesaadavaks tegemist, kui need vastavad nimetatud direktiivi nõuetele ning kui need on turule lastud enne 13. detsembrist 2024 (GPSR artikkel 51).

Siinkohal on oluline eristada mõisteid „turule laskmine“ ja „turul kättesaadavaks tegemine“. Nimel on „turule laskmine“ toote esmakordne „turul kättesaadavaks tegemine“. Esmakordselt saab tooteid „turul kättesaadavaks teha“ üksnes kas ELi tootja või importija. Kõik ülejäänud tegevused loetakse juba „turul kättesaadavaks tegemiseks“. Juhul kui ELi tootja müüb otse tarbijatele, siis sellise juhul on „turule laskmine“ ja „turul kättesaadavaks tegemine“ samaaegsed. Levitaja aga ei saa kunagi tooteid definitsiooni järgi „turule lasta“, sest ta ei ole ei tootja ega importija. Täpsemalt mõistete sisust ja erinevusest vt [Euroopa Komisjoni juhendi](#) punktides 2.2 ja 2.3. Seega, kui nt ELi tootja on oma toote mõnele äripartnerile edasi müünud, siis on toode „turule lastud“ ja seega peab toode vastavama nõuetele, mis kehtisid „turule laskmise“ hetkel. Hilisemad muutunud nõuded sellisele tootele ei kehti. Sama kehtib imporditud toote puhul. Kui toode on impordiprotseduurid läbinud ja ELi vabasse ringlusesse deklareeritud, siis on toode „turule lastud“ ja kohalduvad nõuded, mis kehtisid sellel ajahetkel. Levitajad üldjuhul müüvad tooteid, mis on juba „turule lastud“ ja seega üleminekuperioodil tuleb vaadata seda, millal toode esmakordselt ELi tootja poolt müüdi või importtoote puhul, millal toode vabasse ringlusesse deklareeriti.

4. Kelle ülesanne on teha ohtliku toote tagasinõudmine?

See on kõigi ettevõtjate ülesanne, ka levitajate. Eelkõige on see aga tootja ülesanne. Kui toode on pärit 3ndast riigist, siis importija ülesanne. Samas arvestades tarneahela pikkust ja viise, kuidas tooted tarbijateni jõuavad, siis ei saa see olla ainuüksi ühe või teise ettevõtte ülesanne, kuivõrd tootjal võib puududa ülevaade, kelleni tema toode on turul jõudnud (hulgimüüjad vahel nt) ning levitajatel puudub ülevaade, kellele tootja on tooteid veel tarninud.

Levitaja kohustus on tagada, et tagasinõudmine on teostatud. Selleks peab levitaja suhtlema tootja ja importijaga ning tagama, et tema poolt turul kättesaadavaks tehtud

ohtlikku toode saaks turult kõrvaldatud ja tagasinõudmise teade jõuaks võimalikult paljude tarbijateni. Eelkõige tähenda see seda, et levitaja on täitnud GPSR art 35 nõudeid. Näiteks ettevõtjad, kes koguvad oma klientide isikuandmeid (nt kliendilojaalsusprogramm), kasutavad seda teavet toodete tagasinõudmiseks ja ohutushoiatuste esitamiseks. Näiteks, kui kõigi mõjutatud tarbijatega ei ole võimalik ühendust võtta, levitavad ettevõtjad kooskõlas oma vastavate kohustustega toote tagasinõudmise teadet või ohutushoiatust selgelt ja nähtavalt muude asjakohaste kanalite kaudu, et tagada võimalikult lai haardeulatus, sealhulgas olemasolu korral oma veebisaidil, sotsiaalmeedias, uudiskirjades ja jaemüügipunktides ning vajaduse korral massimeedias esitatavate teadaannete ja muude sidekanaline kaudu.

Kuidas esitada infot ettevõtte kodulehel „selgelt ja nähtavalt“? Õigustekst ei kirjuta selles osas ette konkreetseid üksikasju, kus ja kuidas tuleb tagasikutsumise teave ettevõtte veebisaidil kuvada. Eelkõige saab teavet lugeda "selgelt ja nähtavalt" esitatuks siis, kui: vastav info on paigutatud kodulehele nt kas päisesse või jalusesse „müügilt tagasikutsutud tooted“ lingi taha; uute tagasinõudmiste teadete korral on teavitamiseks kasutatud tähelepanu äratavaid kujunduselemente, nagu nt kontrastsed värvid, suuremad fondid või spetsiaalne bänner või info lisamine uudiste alla; teave võiks olla esitatud ka mobiilisõbralikult ehk nähtav ka nutitelefonide või tahvelarvutite kaudu. Kindlasti ei saa „selgelt ja nähtavalt“ esitatuks lugeda infot, mis on paigutatud kodulehe mõnesse (alam)rubriiki nagu nt „üldinfo tarbijale“ või KKK vms alla, kust tarbija seda ei oska otsida või ei oska müügilt tagasikutsutud toodetega seostada või kui tarbija peab infot täiendavalt otsima või midagi täiendavat tegema, et sellele infole ligi pääseda.

Täiendavad nõuded ohtlike toodete tagasinõudmistega seoses on vajalikud seepärast, et tänane tarbijate teadlikkus ja vastavate toodete tagastamisprotsent on Euroopa Komisjoni mõjuanalüüsi ja OECD hinnangul äärmiselt madal.⁵⁹

5. Kust leiab tagasinõudmise teate vormi?

Vorm on leitav [Komisjoni rakendusmäärusest 2024/1435](#), milles sätestatakse normid GPSR kohaldamiseks seoses toote tagasinõudmise teate vormi kehtestamisega.

6. Kuidas peab tagasinõudmise või ohutushoiatuse teabe tarbijatele edastama?

GPSR artikkel 35 käsitleb nõudeid tooteohutusega seonduva info edastamiseks. Kui mõjutatud tarbijaid on võimalik kindlaks teha ja nende kontaktid on olemas, siis tuleb nendega otse ühendust võtta. Juhul, kui kõigi mõjutatud tarbijatega ei ole võimalik otse ühendust võtta levitatakse toote tagasinõudmise või ohutushoiatuse teadet asjakohaste ettevõtte kasutuses olevate kanalite (nt: ettevõtte veebisaidi, jaemüügipunktide, sotsiaalmeedia, uudiskirjade jms) kaudu. Oluline on teave edastada selgelt ja nähtavalt ning tagada võimalikult lai haardeulatus.

7. Mida ma pean teadma seoses vastutava isiku nõudega?

Nõue puudutab üksnes neid levitajaid, kes teevad tarbijatele kättesaadavaks 3ndas riigis toodetud tooteid nn „drop shipping“ viisil. St, tarneahel on üles ehitatud selliselt, et jaemüüja ei hoia kaupa ELi laos, vaid edastab kliendi tellimuste ja saadetiste üksikasjad kas 3nda riigi tootjale/jaemüüjale/hulgimüüjale, kes seejärel edastab kauba otse kliendile. Siinkohal on oluline aspekt see, et toode ei ole müügi hetkel tolliprotseduure läbinud ja see leiab aset peale müüki.

GPSR artikkel 16 ütleb, et toote võib turule lasta üksnes juhul, kui **liidus on asutatud ettevõtja**, kes vastutab kõnealuse tootega seoses teatud ülesannete täitmise eest, mis tulevad nii GPSRist (artikkel 16 lg 2 ja 3) kui ka määrusest 2019/1020 (artikkel 4 lg 3 ja 4).

Liidus asutatud ettevõtja tähendab üht järgmistest:

- a) tootja, kelle asukoht on liidus;
- b) importija, juhul kui tootja asukoht ei ole liidus;
- c) volitatud esindaja, kellel on tootja kirjalik volitus, millega ta määratakse tootja nimel nimetatud ülesandeid täitma;
- d) liidus asuv ekspediitorteenuse osutaja seoses tema poolt käideldavate toodetega, kui liidus ei asu ühtegi teist punktides a, b või c osutatud ettevõtjat (ehk nn vaheladu).

Teisisõnu, juhul kui müüakse ELis valmistatud toodet, siis on vastutavaks isikuks tootja. Tootja andmed peavad olema tootel nii või naa. Juhul kui müüakse 3ndas riigis valmistatud toodet, siis on vastutavaks isikuks üldjuhul importija või volitatud esindaja. Ka need andmed peavad olema tootel nii või naa.

Muud aspektid saavad mängu tulla üksnes juhul, kui müüakse 3ndas riigist toodetud kaupa, mis tarnitakse tarbijale läbi ELis asuva nn vahelao või siis otse 3ndast riigist. Sellisel juhul on levitaja kohustus tagada, et tootel oleks märgitud ELis asutatud vastutava isiku nimi ja kontaktandmed, sest importijat kui sellist vahel ei ole. Nõude eesmärk on tagada aus konkurents ning tagada, et 3nda riigi ettevõtted täidaksid ELi nõudeid tootega seoses. Nt vastutava isiku puudumine tootel on alus, miks toodet tollis kinni pidada ja mitte ELi lasta.

Vastutava isiku nõuetest lähemalt vt ühtlasi [ELi toote-eeskirjade rakendamise juhise](#) (punkt 3.6).

8. Toote tehniline dokumentatsioon. Mida ma peaksin sellega seoses teadma?

Toote tehnilise dokumentatsiooni koostab tootja. See dokument ei pea olema tootega kaasas. Levitajal pole ka kohustust selle olemasolu ja sisu kontrollida. Küll on levitajal kaasaitamiskohustus juhul kui turujärelevalveasutusel on vastavat dokumenti vaja ohutuse hindamiseks, mistõttu turujärelevalveasutus võib seda dokumenti levitajatelt küsida. Samas dokumendi kättesaadavaks tegemine turujärelevalveasutustele on tootja, importija, volitatud esindaja või vastutava isiku ülesanne.

Toote tehniline dokumentatsioon on dokument, mis sisaldab vähemalt toote ja selle ohutuse hindamise seisukohast oluliste põhiomaduste üldkirjeldust. Eelkõige peaks dokumendist välja tulla, millest toode koosneb, mis riske on hinnatud ja kuidas neid on maandatud, millistest standarditest on lähtutud, millistest õigusaktidest on lähtutud. Juhul kui on nõutud vastavushindamine, siis kas ja kuidas on see läbi viidud.

Lisainfot tasub huvi korral vaadata [ELi toote-eeskirjade rakendamise juhise](#) (punkt 4.3).

---

¹ Toote nõuetele vastavuse seaduse (TNVS) § 4 lg 1 p 3.

² TNVS § 4 lg 1 p 11. „Turul kättesaadavaks tegemise mõiste“ kohta vt täiendavaid selgitusi viites nr 8 toodud teatisest, punkt 2.2.

³ GPSR art 3 punkt 17 – „*tarbija*“ – füüsiline isik, kes tegutseb eesmärgil, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevusega.“

⁴ GPSR art 1 lg 2.

⁵ GPSR art 2 lg 2 – samuti ei kohaldu nõuded ravimitele, söödale, elustaimedele ja elusloomadele, GMOdele, loomsetele kõrvalsaadustele, taimekaitsevahenditele, ühistranspordivahenditele, õhusõidukitele, antiikesemetele.

⁶ Selles osas tuleb vaadata GPSR art 9 (tootja kohustused), art 10 (volitatud esindaja kohustused), art 11 (importija kohustused) aga ka muid GPSRi kohustusi, mis käsitlevad vastavate ettevõtjate kohustusi.

⁷ Kõige lihtsam on vaadata, kas toode või tootegrupp on nimetatud määruse 2019/1020 lisas nr 1, mille ajakohastatud tabeli leiad [SIIT](#). Kui jah, siis on harmoneeritud toode.

⁸ [Euroopa Komisjoni teatis „Sinine raamat ELi toote-eeskirjade rakendamise kohta \(2022\)“](#).

⁹ GPSR art 2 lg 1 – „[...] määrust kohaldatakse turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud toodete suhtes, juhul kui liidu õiguses puuduvad sama eesmärgiga erinormid, et reguleerida asjaomaste toodete ohutust [...]“

¹⁰ GPSR art 2 lg 1 – näiteks „[...] liidu ühtlustamisõigusaktidega kehtestatud erinormidega reguleeritud toodete suhtes ei kohaldata a) II peatükki (üldised ohutusnõuded) selles osas, mis hõlmab liidu ühtlustamisõigusaktidega reguleeritud riske või riskikategooriaid; b) III peatüki 1. jagu (ettevõtjate kohustused) [...]“

¹¹ GPSR art 2 lg 1 – „[...] liidu ühtlustamisõigusaktidega kehtestatud erinormidega reguleeritud toodete suhtes ei kohaldata [...] III peatüki 1. jagu (ettevõtjate kohustused) [...]“ See tähendab, et nt mänguasjadele need ei kohaldu, sest mänguasjad on „liidu ühtlustamisõigusaktidega kehtestatud erinormidega reguleeritud toode“. See aga ei tähenda, et sarnaseid või samalaadseid kohustusi mänguasjadele ei ole. Vastavaid nõudeid tuleks vaadata mänguasju reguleerivast õigusaktist.

¹² GPSR art 9 lg 5 ja 6 – „See teave esitatakse tootel või kui see ei ole võimalik, siis pakendil või tootega kaasas olevas dokumendis.“; „[...] kui toote suurus või laad seda ei võimalda, siis tagab tootja, et nõutud teave on esitatud pakendil või tootega kaasas olevas dokumendis [...]“

¹³ „elektrooniline aadress“ – tegemist on tehnoloogianeutraalse mõistega. Üldjuhul võib selle all mõista e-posti aadressi, aga samas võib siinkohal kasutada ka nt veebilehe aadressi, kust kontaktandmed leitavad. Oluline on, et mistahes aadressi siinkohal kasutatakse, siis seda kasutades peab olema võimalik tootjaga ühendus saada.

¹⁴ GPSR art 12 lg 1 koostoimes GPSR art 9 lg 6 – „Tootja märgib oma nime, registreeritud kaubanime või registreeritud kaubamärgi, posti- ja elektroonilise aadressi ning, kui see on erinev, üheainsa kontaktpunkti posti- või elektroonilise aadressi, mille kaudu on temaga võimalik ühendust võtta. [...]“

¹⁵ Tekib täiendav selgus, mis andmeid levitaja peab vaatama. Täna ei ole harmoneerimata toodete korral sõnaselgelt öeldud, mida levitaja peab vaatama. Samas tootja andmete olemasolu on üldjuhul nõutud juba täna ja kui seda ei ole, siis on toode nõuetele mittevastav. TNVS § 12 lg 1 p 2 – „[...] Levitajal ei ole lubatud teha turul kättesaadavaks toodet: mis tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste kohaselt ei vasta nõuetele [...]“

¹⁶ GPSR art 11 lg 3 – nt „[...] Importija tagab, et ükski lisasilt ei varja tootja märgisel esitatud liidu õiguse kohaselt nõutavat teavet.“

¹⁷ GPSR art 12 lg 1 – „[...] kas [...] asjakohasel juhul importija on täitnud [...] artiklis 11 lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõudeid.“ GPSR art 11 lg 3 – „Importija märgib oma nime, registreeritud kaubanime või

registreeritud kaubamärgi, posti- ja elektroonilise aadressi ning, kui see on erinev, ühe kontaktpunkti posti- või elektroonilise aadressi, mille kaudu on temaga võimalik ühendust võtta. See teave esitatakse tootel või kui see ei ole võimalik, siis pakendil või tootega kaasas olevas dokumendis. Importija tagab, et ükski lisasilt ei varja tootja märgisel esitatud liidu õiguse kohaselt nõutavat teavet.“

¹⁸ Tekib täiendav selgus, mis andmeid levitaja peab vaatama. Täna ei ole harmoneerimata toodete korral sõnaselgelt öeldud, mida levitaja peab vaatama. Samas importija andmete olemasolu on üldjuhul nõutud juba täna ja kui seda ei ole, siis on toode nõuetele mittevastav. TNVS § 12 lg 1 p 2 – „[...] Levitajal ei ole lubatud teha turul kättesaadavaks toodet: mis tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste kohaselt ei vasta nõuetele [...]“.

¹⁹ GPSR art 12 lg 1 koostoimes GPSR art 9 lg 5.

²⁰ Tekib täiendav selgus, mis andmeid levitaja peab vaatama. Täna ei ole harmoneerimata toodete korral sõnaselgelt öeldud, mida levitaja peab vaatama. Samas toote identifitseerimist võimaldav teave on üldjuhul nõutud juba täna ja kui seda ei ole, siis on toode nõuetele mittevastav. TNVS § 12 lg 1 p 2 – „[...] Levitajal ei ole lubatud teha turul kättesaadavaks toodet: mis tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste kohaselt ei vasta nõuetele [...]“.

²¹ GPSR art 9 lg 7 – „[...] nõuet ei kohaldata, kui toodet saab kasutada ohutult ja tootja ettenähtud viisil ka ilma juhendite ja ohutusteabeta.“ NB! Levitaja ei saa siin lähtuda üksnes eeldusest, et juhul kui tootja ei ole pidanud vajalikuks ohutusteavet või juhendit lisada, siis järelikult saab toodet kasutada ohutult ja tootja ettenähtud viisil ka ilma juhendite ja ohutusteabeta. Kuigi kohustus hinnata, kas toode vajab lisainfot või mitte, lasub tootjal, siis peab levitaja siiski lähtuma tervest mõistusest ja tavapärasest hoolsuskohustusest hindamaks, kas konkreetsel tootel on mõistlik eeldada juhendite ja/või ohutusteabe olemasolu või mitte. Selline olukord levitaja vaates võiks tekkida näiteks juhul, kui tavapäraselt analoogsetel toodetel on juhend ja/või ohutusteave kaasas või olukordades, kus tegemist on ilmselgelt sellise tootega, mis sellist infot nõuab või kui levitajal tekib põhjendatud kahtlus, et selline info on ohutuks kasutamiseks vajalik.

²² GPSR art 9 lg 7 – „[...] tarbijatele kergesti arusaadavas keeles, mille on kindlaks määranud liikmesriik, kus toode turul kättesaadavaks tehakse.“ Tarbijakaitseaduse § 6 lg 3 – „Võõrkeelne kasutusjuhend peab olema tõlgitud eesti keelde vähemalt käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ulatuses ja olema üheselt arusaadav.“ Tarbijakaitseaduse § 6 lg 2 – „Kasutusjuhend peab sisaldama tarbijale vajalikku teavet kauba ohutuks [...] kasutamiseks [...]“

²³ GPSR art 12 lg 1 koostoimes GPSR art 9 lg 7 ning art 11 lg 4.

²⁴ Nõue on läbi tarbijaõiguse ka täna kehtiv. Tarbijakaitseaduse § 6 lg 4 – „Kauba müügil annab kaupleja tarbijale kasutusjuhendi ja selle eestikeelse tõlke paberil või muul püsival andmekandjal või tarbija nõusolekul teeb kasutusjuhendi kättesaadavaks muul viisil.“

²⁵ GPSR art 12 lg 2.

²⁶ Täna ei ole harmoneerimata toodete korral sellist sõnaselget kohustust, samas harmoneeritud toodete puhul on. TNVS § 12 lg 1 – „Levitaja tegutseb asjakohaselt, et tagada toote vastavus nõuetele.“

Harmoneeritud toodete korral TNVS § 17 lg 4 – „Levitaja tagab, et sel ajal, kui toode on tema vastutusel, ei ohusta selle ladustamise või transpordi tingimused toote nõuetele vastavust.“

²⁷ GPSRT art 12 lg 3 – „Kui levitaja arvab või tal on põhjust tema käsutuses oleva teabe põhjal arvata, et toode ei vasta olenevalt asjaoludest artikli 5 [...] sätetele [...]“ GPSR art 5 – „Ettevõtjad lasevad liidu turule või teevad liidu turul kättesaadavaks ainult ohutuid tooteid.“

²⁸ GPSRT art 12 lg 3.

²⁹ Ka täna kehtiv kohustus. TNVS § 12 lg 1 p 1 ja 2 – [...] Levitajal ei ole lubatud teha turul kättesaadavaks toodet: mis tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste kohaselt ei ole ohutu; mis tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste kohaselt ei vasta nõuetele.“

³⁰ GPSR art 12 lg 4 punkt a.

³¹ „Tagab“ tähendab eelkõige seda, et teeb seda ise või nõuab selle tegemist vastavalt kas tootjalt (art 9 lg 8 punkt c), importijalt (art 11 lg 2 ja 8) või muult asjaosaliselt, kelle kohustus see võiks olla, nt volitatud esindaja (art 10 lg 2 punkt c).

³² GPSR art 12 lg 4 punkt c.

³³ Senisest selgemalt sõnastatud kohustused. Nõuded sisuliselt ka täna sellised. Nt TNVS § 12 lg 2 punktid 1 ja 2 – „Ohu vältimiseks levitaja muu hulgas: osaleb oma tegevuse ulatuses turule lastud toote ohutuse seires; edastab tootjale teavet toote ohtude kohta“. TNVS § 13 lg 1 – „Kui ettevõtja teab või peab teadma tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste põhjal, et tema poolt turule lastud või levitatavat toodet ei saa pidada käesoleva seaduse § 6 alusel ohutuks, teavitab ta sellest viivitamata turujärelevalveasutust, kes selle tootegrupi üle järelevalvet teeb.“

³⁴ GPSR art 3 p 26 - „turult kõrvaldamine“ – meede, mille eesmärk on hoida ära tarneahelas oleva toote turul kättesaadavaks tegemine.

³⁵ GPSR art 12 lg 4 punkt b koostimes GPSR art 35 lg 1 – „[...] kui toote ohutu kasutamise tagamiseks on tarvis juhtida tarbijate tähelepanu konkreetsele teabele (ohutushoiatus), tagavad ettevõtjad [...], et kõiki mõjutatud tarbijaid, keda on võimalik kindlaks teha, teavitatakse otse ja põhjendamatult viivitusega. Ettevõtjad [...], kes koguvad oma klientide isikuandmeid, kasutavad seda teavet toodete tagasinõudmiseks ja ohutushoiatuste esitamiseks.“

³⁶ GPSR art 3 p 25 - „tagasinõudmine“ – meede, mille eesmärk on nõuda turult tagasi toode, mis on seal juba tarbijale kättesaadavaks tehtud. Tagasinõudmine meetmena tähendab üldjuhul tagasinõudmise teate välja saatmist vastavalt GPSR art-le 35 kooskõlas art-ga 36 ja 37.

³⁷ GPSR art 12 lg 4 punkt b.

³⁸ Täpsustuvad levitaja kohustused seoses ohtlike toodetega. Täna see nii selge ei ole. TNVS § 12 lg 1 p 1 – „[...] Levitajal ei ole lubatud teha turul kättesaadavaks toodet: mis tema valduses oleva teabe ja erialaste teadmiste kohaselt ei ole ohutu.“ TNVS § 12 lg 2 p 1 – „Ohu vältimiseks levitaja muu hulgas: osaleb oma tegevuse ulatuses turule lastud toote ohutuse seires“. TNVS § 13 lg 4 – „Ettevõtja teeb turujärelevalveasutusega koostööd, et vältida tema pakutavast või tarbijale üleantud tootest tulenevaid ohte.“

³⁹ GPSR art 12 lg 4 II lõik.

⁴⁰ Üldisemal tasemel on nõue ka täna kirjas, aga mitte nii detailselt. Vt TNVS § 12 lg 2 p 1 ja 2 – „Ohu vältimiseks levitaja muu hulgas: osaleb oma tegevuse ulatuses turule lastud toote ohutuse seires; edastab tootjale teavet toote ohtude kohta“.

⁴¹ GPSR art 15 lg 2 punkt a.

⁴² GPSR art 15 lg 2 punkt b ja lg 6.

⁴³ GPSR art 15 lg 3. Infot riskide, kaebuste, õnnetustes, parandusmeetmete kohta tuleb esitada 10. a jooksul (lg 4). Infot tarneahela kohta 6. a jooksul (lg 5).

⁴⁴ Ka täna kehtivad nõuded. Vt TNVS § 13 sätted.

⁴⁵ GPSR art 14 – „Ettevõtjad kehtestavad tooteohutuse tagamiseks sisemenetlused [...]“.

⁴⁶ Üldisemalt ka täna kirjas, küll mitte sellises detailsuses. Vt TNVS § 12 lg 1 – „Levitaja tegutseb asjakohaselt, et tagada toote vastavus nõuetele [...]“.

⁴⁷ GPSR art 2 lg 1 – „Käesolevat määrust kohaldatakse turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud toodete suhtes, juhul kui liidu õiguses puuduvad sama eesmärgiga erinormid, et reguleerida asjaomaste toodete ohutust [...]“.

⁴⁸ Selle kohta vt täpsemalt viites 8 toodud juhendi punkti 3.4.

⁴⁹ GPSR art 6 lg 1 punktid g ja h ning art 9 lg 2. NB! Tootjal on kohustus koostada iga toote kohta tehniline dokumentatsioon, mis sisaldab vähemalt toote ja selle ohutuse hindamise seisukohast oluliste põhiomaduste üldkirjeldust ning teeb selle nõudmisel turujärelevalveasutusele kättesaadavaks. Levitajal ei ole kohustust sellised dokumentatsiooni olemasolu ega sisu kontrollida. Ka ei ole levitaja kohustatud seda turujärelevalveasutustele esitada – see on tootja, volitatud esindaja ja/või importija kohustus. Küll aga tuleb sellega seonduvalt teada, et juhul kui tehnilist dokumentatsiooni asjaosalised ei esita on tegemist nõuetele mittevastavusega ning see võib viidata sellele, et toote tootmisel ei ole hinnatud kaasnevaid riske ja nende riskide maandamiseks ei ole võetud asjakohaseid samme ehk teisisõnu toode on tarbijale potentsiaalselt ohtlik.

⁵⁰ Ka täna on hoolsuskohustus nõudena kirjas. Täpsustub see osa, et tootjal on kohustus hinnata ka küberturvalisuse ja tehisintellektist tulenevaid riske. TNVS § 12 lg 1 – „Levitaja tegutseb asjakohaselt, et tagada toote vastavus nõuetele.“ TNVS § 17 lg 1 – „Toodet turul kättesaadavaks tehes arvestab levitaja hoolsalt kohaldatavaid nõudeid.“

⁵¹ GPSR art 20 lg 3.

⁵² Ka täna põhimõtteliselt nii kirjas, aga mitte sellises detailsuses. Vt nt TNVS § 12 lg 2 p 2 – „Ohu vältimiseks levitaja muu hulgas: edastab tootjale teavet toote ohtude kohta [...]“. TNVS § 17 lg 3 – „[...] Kui toode kujutab endast ohtu, teavitab levitaja sellest tootjat [...]“.

⁵³ Euroopa Komisjon on vastu võtnud tagasinõudmise teate ELi vormi. Vastava vormi kasutamine tagab, et teatis vastab GPSRi kehtestatud nõuetele. Vormiga on võimalik tutvuda [SIIN](#).

⁵⁴ Kuidas tuleb tagada info jõudmine tarbijateni? GPSR art 35 lg 1 – „[...] Ettevõtjad [...], kes koguvad oma klientide isikuandmeid, kasutavad seda teavet toodete tagasinõudmiseks ja ohutushoiatuste esitamiseks.“ GPSR art 35 lg 4 – „Kui kõigi mõjutatud tarbijatega ei ole võimalik lõike 1 alusel ühendust võtta, levitavad ettevõtjad ja internetipõhiste kauplemiskohtade pakkujad kooskõlas oma vastavate kohustustega toote tagasinõudmise teadet või ohutushoiatust selgelt ja nähtavalt muude asjakohaste

---

kanalite kaudu, et tagada võimalikult lai haardeulatus, sealhulgas võimaluse korral oma veebisaidil, sotsiaalmeedias, uudiskirjades ja jaemüügipunktides ning vajaduse korral massimeedias esitatavate teadaannete ja muude sidekanaline kaudu. [...].“

⁵⁵ GPSR art 35 lg 1 koostoimes art-ga 12 lg 4.

⁵⁶ Täna nõue üldisemalt kirjas, mitte sellises detailsuses. TNVS § 13 lg 4 – „Ettevõtja teeb turujärelevalveasutusega koostööd, et vältida tema pakutavast või tarbijale üleantud tootest tulenevaid ohte.“ TNVS § 17 lg 5 – „Levitaja [...] tagab, et [...] vajaduse korral kõrvaldatakse toode turult või nõutakse see lõppkasutajatelt tagasi.“

⁵⁷ GPSR art 19.

⁵⁸ Üldisemalt sõnastatult ka täna kirjas. Edaspidi olulisemalt selgemalt, et mis tuleb esitada. Võlaõigusseaduse § 54 lg 1 p 4 – „Ettevõtja esitab tarbijale enne lepingu sõlmimist või selleks tarbija poolt siduva pakkumise tegemist selgel ja arusaadaval viisil järgmise teabe: lepingu eseme põhiomadused lepingu esemele ja teabe edastamise viisile kohases ulatuses“. Mis on kauba põhiomadused? – vt nt TKS § 16 lg 3 p-d 3, 6, 8 – [...] kauba või teenuse peamised omadused on muu hulgas: kaasnevad riskid, kasutusotstarve ja -viis, kirjeldus ja päritolu“.

⁵⁹ Vt lähemalt [Euroopa Komisjoni mõjuanalüüsi](#) lk 17 jj.